

OD SZKICU DO GOTOWEGO RYSUNKU

Kompozycja • Światło • Tekstura • Projekty z instrukcją

PROJEKTY
Z INSTRUKCJĄ

ANNA WIŚNIEWSKA

DOMOWA BIBLIOTEKA

TOM 3 · BONUS

Od szkicu do gotowego rysunku

Kompozycja, światło, tekstura i projekty z instrukcją

Projekty z instrukcją

Anna Wiśniewska

DOMOWA BIBLIOTEKA · 2026

Twoja strefa klienta

Wszystkie książki z pakietu znajdziesz zawsze pod tym adresem:

<https://domowabiblioteka.store/pages/strefa-rysowanie-m3v8k2p>

Od szkicu do gotowego rysunku – Kompozycja, światło, tekstura i projekty z instrukcją

Anna Wiśniewska

© 2026 Domowa Biblioteka. Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja przeznaczona wyłącznie do użytku osobistego nabywcy. Kopiowanie, rozpowszechnianie i odsprzedaż bez zgody wydawcy są zabronione.

Spis treści

1.	Od autorki	
2.	Od pomysłu do szkicu	
3.	Kompozycja	
4.	Światło i cień naprawdę	
5.	Tekstury	
6.	Szczegóły i wykończenie	
7.	Projekty z instrukcją	
8.	Rysuj dalej	
9.	Filmy, które pomogą ci w nauce	

Od autorki

Wiele osób, które rysują, zna tę lukę. Potrafisz narysować koło, sześcian i prosty cieniowany walec, ale gdy siadasz z własnym tematem, rysunek wychodzi sztywny, płaski albo nigdy nie jest naprawdę skończony. Szkic na pierwszej stronie tryskał życiem, a gotowy rysunek wygląda jak kopia kopii.

Ta książka opowiada właśnie o tej drodze: od pierwszej szybkiej kreski do rysunku, pod którym nie wstydzisz się złożyć podpisu. Nazywam się Anna Wiśniewska i napisałam ją jako plan pracy, który możesz przejść krok po kroku: z minimum teorii i z jak największą ilością ćwiczeń z ołówkiem w ręku. Sama najwięcej nauczyłam się przy kuchennym stole, z kubkiem herbaty i zeszytem pełnym nieudanych prób.

Jak zbudowana jest ta książka

- **Od pomysłu do szkicu:** jak planować za pomocą małych szkiców miniaturowych, zanim poświęcisz czas dużej kartce.
- **Kompozycja:** cztery techniki, dzięki którym wzrok zatrzymuje się tam, gdzie chcesz.
- **Światło i cień:** skale walorów, źródło światła, światło odbite i kontrast.

- **Tekstura:** osiem materiałów, od drewna i metalu po sierść i wodę.
- **Szczegóły i wykończenie:** porządkowanie, wzmacnianie i zabezpieczanie rysunku.
- **Projekty z instrukcją:** sześć projektów, po sześć do dziesięciu kroków każdy, które łączą wszystko w całość.

Każda technika i każdy projekt mają ten sam układ: czego potrzebujesz, jak to zrobić krok po kroku i co ćwiczysz. Prawie do każdej części dołączony jest mały diagram, który pokazuje kolejne kroki albo różnicę między wersją przed i po.

Jak korzystać z książki

1. Zaczynij od rozdziałów 2–4. Dają podstawę, na której opiera się reszta.
2. Potem wybieraj po jednej technice. Zrób ją dwa lub trzy razy na różnych kartkach, zanim przejdziesz dalej.
3. Zachowuj wszystkie kartki z ćwiczeniami. Po kilku tygodniach to właśnie one pokażą, że robisz postępy.
4. Projekty z instrukcją wykonuj, gdy poczujesz, że przyszedł na nie czas. Nie musisz robić ich po kolei.

Wskazówka: ustaw minutnik na 20 minut. Lepiej rysować krótko, ale często, niż raz w miesiącu przez kilka godzin.

Nie potrzebujesz żadnego szczególnego talentu, tylko kartki, ołówka i odrobiny ciekawości. Błędy to materiał do pracy, a nie porażki. Powodzenia i dobrej zabawy z ołówkiem.

Anna Wiśniewska

Od pomysłu do szkicu

Większość rysunków nie psuje się przez słabe szczegóły. Psuje się, bo coś poszło nie tak już w pierwszych pięciu minutach: temat dostał zły rozmiar na kartce, wylądował za bardzo z boku albo proporcje się nie zgadzały. Skoro włożono już w to godziny pracy, trudno się poddać i w kółko poprawia się problem, który tak naprawdę tkwi w fundamencie.

Szkicownik to twój warsztat: szybkie pomysły, bez wymagań.

Fot. Lavi Perchik / Unsplash

Rozwiązaniem jest myślenie o szkicu jak o pytaniu, a nie jak o odpowiedzi. Szkic ma być tani, szybki i łatwy do wyrzucenia. Wtedy łatwiej sprawdzić kilka pomysłów, a wygrywa najlepszy.

Trzy rodzaje szkiców

Szkic	Rozmiar	Czas	Na jakie pytanie odpowiada
Szkic miniaturowy	Od znaczka pocztowego do pocztówki, ok. 5 × 7 cm	1–2 min	Jak umieścić obraz na kartce?
Szkic konstrukcyjny	Połowa docelowej kartki	10–15 min	Czy proporcje i kąty się zgadzają?
Szkic walorowy	Jak miniatura, w trzech tonach	5 min	Gdzie jest jasno, gdzie średnio, a gdzie ciemno?

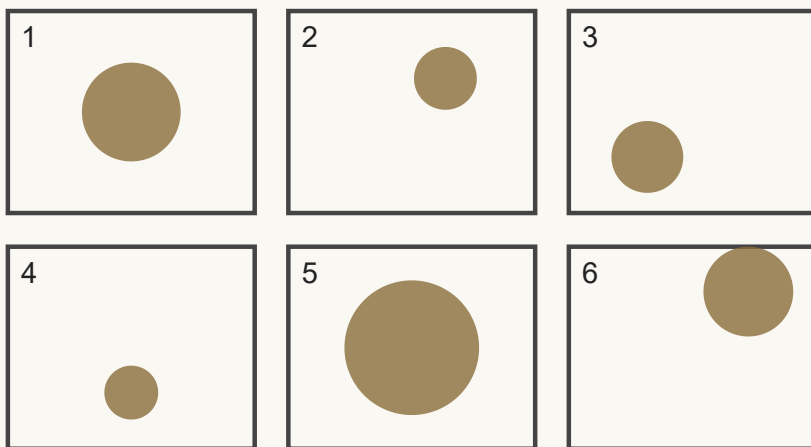
Postawa dobrego szkicu

- Użyj miękkiego ołówka, B lub 2B, i rysuj lekko.
- Rysuj całą ręką, nie tylko palcami. Linie będą wtedy dłuższe i swobodniejsze.
- Zamiast gumować, przeprowadź linię jeszcze raz. Stara linia pokazuje, gdzie szukasz.
- Trzymaj głowę kawałek od kartki i często podnoś wzrok.

Sześć miniatur na jednej stronie

Poziom: początkujący · Czas: 15 min · Materiały: blok rysunkowy A5 lub A4, ołówek 2B, linijka

Zanim zdecydujesz, jak temat ma leżeć na kartce, wypróbuj sześć różnych ustawień w małych ramkach. Prawie zawsze znajdzie się jedno wyraźnie lepsze od tego, które przyszło ci do głowy jako pierwsze.

Ten sam temat, sześć ustawień. Ramka 5 często wypada najlepiej: duża i lekko przesunięta.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Kartki z narysowanymi linijką sześcioma ramkami, każda ok. 5 × 7 cm.
- Tematu, na przykład doniczki na parapecie albo drzewa.

- Minutnika ustawionego na 15 minut.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj sześć ramek o takich samych proporcjach jak twoja docelowa kartka.
2. W pierwszej ramce narysuj temat jako prostą formę. Maksymalnie 90 sekund.
3. W kolejnej ramce zrób go mniejszego, większego, wyżej albo niżej.
4. Zmieniaj też kierunek: format pionowy, poziomy albo lekko pochylony.
5. Przekreśl dwie najnudniejsze ramki, a resztę zostaw.
6. Wybierz jedną z czterech i naszkicuj ją obok trochę większą.

CO ĆWICZYSZ

- Podejmowanie decyzji o rozmieszczeniu, zanim poświęcisz czas na szczegóły.
- Wycucie, ile pustej kartki potrzeba wokół tematu.

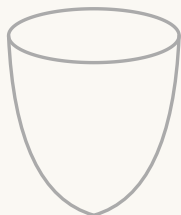
Częsty błąd: robienie wszystkich sześciu ramek prawie takich samych. Zmusz się do przynajmniej jednej, w której temat prawie dotyka krawędzi, i jednej, w której jest bardzo mały.

Lekka linia i wczesna kontrola

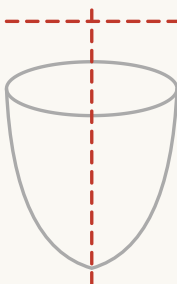
Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: ołówek HB lub 2B, gumka, kartka A4

Każdy rysunek zaczynaj od linii, które ledwo widać.

Dzięki temu poprawisz błąd bez śladu, a proporcje sprawdzisz wtedy, gdy zmiany jeszcze nic nie kosztują.

1. Lekka linia

2. Kontrola

3. Wzmocnienie

Najpierw lekko, potem kontrola osi i szerokością, na końcu pewna linia.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Proste przedmiotu, na przykład filiżanki, puszki albo owocu.
- Ołówek, który możesz trzymać daleko od grafitu, żeby nacisk był lekki.

JAK TO ZROBIĆ

1. Znajdź największe wymiary przedmiotu, wysokość i szerokość, i zaznacz je dwiema małymi kreskami.
2. Narysuj formę lekkimi, długimi liniami. Lepiej unieść ołówek, niż dłubać.
3. Narysuj pionową oś środkową i sprawdź, czy prawa i lewa strona mają tę samą wysokość.
4. Użyj ołówka jako miarki: czy szerokość naprawdę jest połową wysokości?
5. Popraw błąd, kładąc nową lekką linię tam, gdzie stara była nietrafiona.
6. Gdy wszystko się zgadza, przeprowadź mocniejszym naciskiem linie, które chcesz zostawić.

CO ĆWICZYSZ

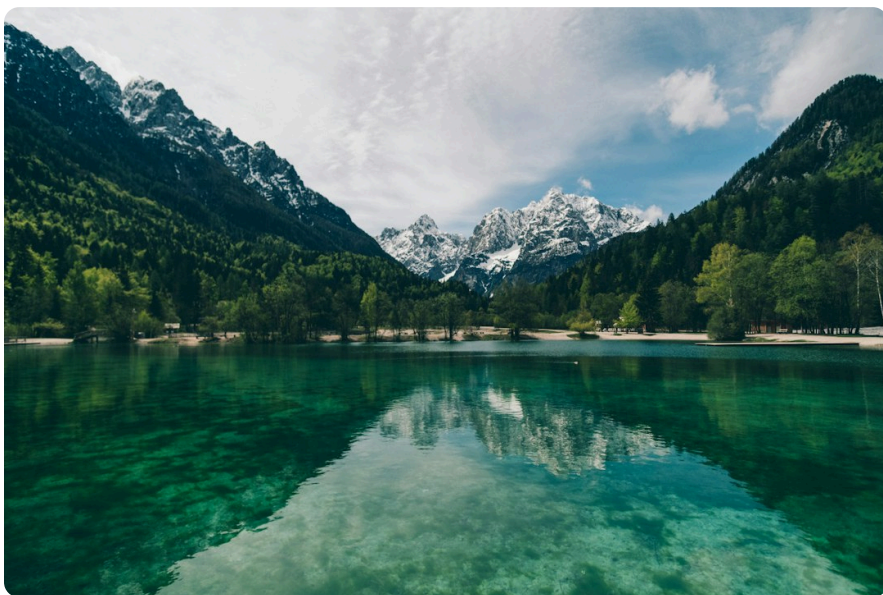
- Sprawdzanie proporcji, zanim poświęcisz czas na szczegóły.
- Odwagę, by się mylić i poprawiać, zamiast gumować.

Częsty błąd: mocny nacisk już przy pierwszej linii. Wtedy linie pomocnicze zostają w rysunku, a papier dostaje rowki.

Wskazówka: odwróć szkic do góry nogami albo spójrz na niego w lustrze. Błędy, które przestały rzucać się w oczy, nagle stają się widoczne.

Kompozycja

Kompozycja to sztuka decydowania, gdzie w obrazie ma się znaleźć każdy element. Dwa rysunki tego samego tematu mogą wyglądać zupełnie inaczej tylko dlatego, że temat stoi w innych miejscach. Dobra kompozycja prowadzi wzrok: pokazuje, od czego zacząć patrzeć, jak poruszać się po obrazie i gdzie odpocząć.

Pejzaż z wyraźnym pierwszym planem, planem środkowym i tłem.

Fot. Adam Vradenburg / Unsplash

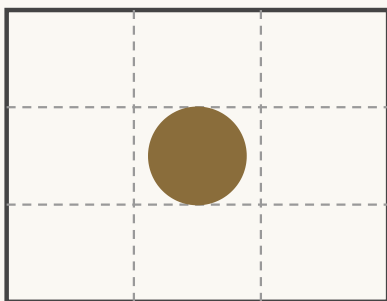
Nie potrzebujesz skomplikowanych zasad. Cztery proste techniki wystarczą na długo, a stosować je możesz już w szkicu miniaturowym.

Technika	Pytanie, które zadajesz	Przydaje się, gdy
Zasada trójkopdziału	Gdzie ma stanąć główny temat?	Chcesz uniknąć sztywnego ustawienia na środku
Punkt skupienia i równowaga	Co jest w obrazie najcięższe?	Rysunek wydaje się przechylony albo pusty z jednej strony
Kadrowanie	Co ma się zmieścić, a co zostaje poza kadrem?	Temat jest duży albo chaotyczny
Głębia	Co jest blisko, a co daleko?	Obraz wygląda płasko

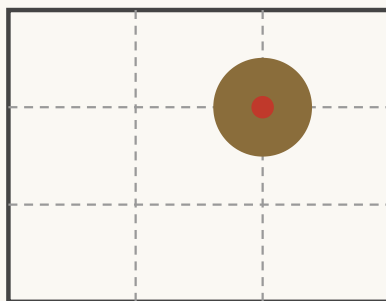
Zasada trójpodziału

Poziom: początkujący · Czas: 15 min · Materiały: kartka A4, ołówek 2B, linijka

Podziel kartkę dwiema pionowymi i dwiema poziomymi liniami na trzy równe części. W miejscach, gdzie się przecinają, powstają cztery mocne punkty. Gdy położysz na jednym z nich główny temat, obraz od razu ożywa.

Przed: na środku

Po: na przecięciu

To samo koło, dwa ustawienia. Prawe wygląda żywiej.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Prostego tematu, na przykład doniczki, owocu albo domu.
- Kartki z lekko narysowaną linijką siatką.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj siatkę bardzo słabą linią: dwie pionowe i dwie poziome.
2. Wybierz jedno z czterech przecięć dla głównego tematu.
3. Narysuj temat tak, by jego najważniejsza część, na przykład oko albo szczyt, wypadła na przecięciu.
4. Resztę obrazu wypełnij rzeczami drugoplanowymi, takimi jak cienie, albo poprowadź linię horyzontu po jednej z linii poziomych.
5. Zrób jeszcze jeden szkic z innym przecięciem i porównaj.

CO ĆWICZYSZ

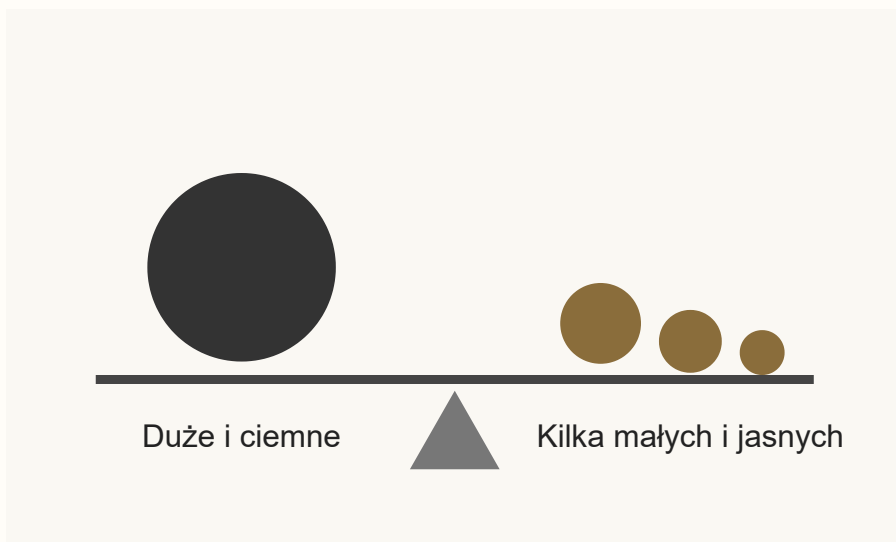
- Świadome umieszczanie tematu zamiast ustawiania go na środku z przyzwyczajenia.
- Widzenie pustych miejsc jako części obrazu.

Częsty błąd: niewolnicze trzymanie się siatki. To pomoc, a nie prawo. Jeśli temat wymaga złamania zasady, zrób to z premedytacją.

Punkt skupienia i równowaga

Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: kartka A4, ołówek 2B, miękki ołówek 4B

Wyobraź sobie obraz jak huśtawkę. Duży, ciemny przedmiot po jednej stronie można zrównoważyć kilkoma małymi po drugiej. Punkt skupienia to to, co widz ma zobaczyć najpierw, i to on dostaje najmocniejszy kontrast.

Ciężar to wielkość, ciemność i bliskość. Coś bardzo małego może ważyć tyle co coś dużego.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Trzech do pięciu przedmiotów różnej wielkości, na przykład dzbanka, dwóch kubków i cytryny.
- Kartki i minutnika ustawionego na 20 minut.

JAK TO ZROBIĆ

1. Ustaw przedmioty na stole i spójrz na nie z półprzymkniętymi oczami. Co jest najcięższe?
2. Narysuj mały szkic prostych form i zaznacz środek ciężkości krzyżykiem.
3. Przetawiaj przedmioty, aż kompozycja wyda się spokojna, a nie sztywna. Naszkicuj ją jeszcze raz.
4. Wybierz jeden punkt skupienia i daj mu najwięcej kontrastu: najciemniejszą ciemność obok najjaśniejszej jasności.
5. Pozostałe części utrzymaj w słabszym tonie i z mniejszą liczbą szczegółów.
6. Spójrz na szkic od drzwi. Czy wzrok biegnie tam, gdzie chcesz?

CO ĆWICZYSZ

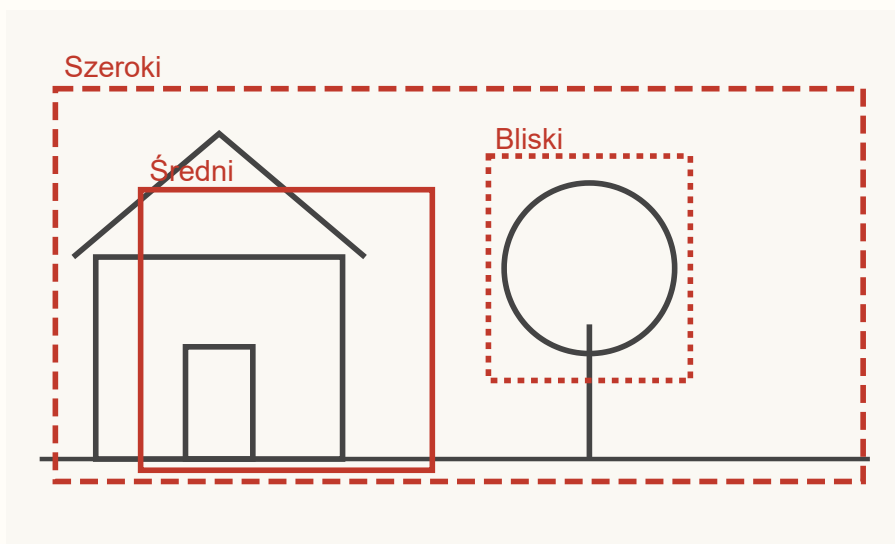
- Ważenie obrazu wzrokiem, zanim zaczniesz rysować.
- Kierowanie uwagi kontrastem, a nie większą liczbą szczegółów.

Częsty błąd: dopracowanie wszystkiego w równym stopniu. Gdy wszystko jest ważne, nie ma punktu skupienia i wzrok błądzi.

Kadrowanie: wybierz wycinek

Poziom: początkujący · Czas: 15 min · Materiały: karton z prostokątnym otworem, kartka, ołówek 2B

Otwór wycięty w kartonie działa jak wizjer. Widzisz przez niego tylko mały kawałek świata, więc łatwo zdecydować, co ma się zmieścić. Ciężniejszy kadr jest często mocniejszy niż cały temat.

Trzy kadry tej samej sceny: szeroki, średni i bliski.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Kartonu, na przykład pocztówki albo kartki A5, z wyciętym pośrodku otworem o wymiarach ok. 6×8 cm.

- Sceny: okna, kawałka ogrodu albo stołu z przedmiotami.

JAK TO ZROBIĆ

1. Trzymaj karton na wyciągnięcie ręki i zamknij jedno oko.
2. Przesuwaj karton do przodu i do tyłu. Bliżej oka daje szerszy kadr, dalej daje ciaśniejszy.
3. Znajdź trzy kadry: szeroki, średni i bliski. Narysuj miniaturę każdego.
4. Sprawdź krawędzie: co zostaje przecięte? Niech żaden element nie muska ramki ledwie-ledwie.
5. Wybierz kadr, który podoba ci się najbardziej, i narysuj go większy.

CO ĆWICZYSZ

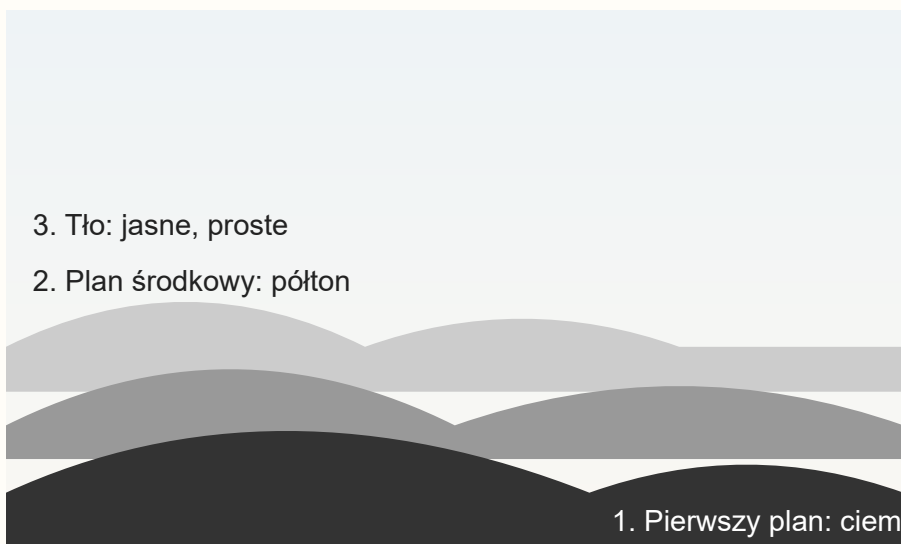
- Rezygnowanie z tego, co niepotrzebne.
- Dostrzeganie, że bliższy kadr często daje więcej emocji.

Częsty błąd: pozwolenie, by przedmiot tylko muskał krawędź obrazu. Albo ma wyraźnie ją przekraczać, albo mieć porządną odstęp.

Głębina: pierwszy plan, plan środkowy i tło

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB i 4B

Plaska kartka może dać wrażenie przestrzeni, jeśli podzielisz obraz na trzy plany. To, co najbliżej, jest większe, ciemniejsze i bardziej szczegółowe. To, co daleko, jest mniejsze, jaśniejsze i prostsze.

Ciemniej i wyraźniej tuż przed oczami, jaśniej i prościej w oddali.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Fotografii albo widoku z wyraźnymi planami, na przykład wzgórza z krzewami i linią gór.
- Ołówek o dwóch twardościach: HB na dal i 4B na bliskie plany.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj lekko linię horyzontu mniej więcej w jednej trzeciej wysokości kartki od góry albo od dołu.
2. Najpierw naszkicuj tło, jasną linią i bez szczegółów.
3. Naszkicuj plan środkowy. Niech ma trochę więcej formy i nieco ciemniejszy ton.
4. Naszkicuj pierwszy plan większy i z wyraźnymi szczegółami.
5. Niech coś z pierwszego planu zasłania część planu środkowego. Zasłanianie to najmocniejsza wskazówka głębi.
6. Sprawdź: czy tony robią się ciemniejsze, im jesteś bliżej?

CO ĆWICZYSZ

- Budowanie przestrzeni wielkością, tonem i zasłanianiem.
- Oszczędzanie szczegółów dla tego, co leży najbliżej.

Częsty błąd: rysowanie tła równie kontrastowo jak pierwszego planu. Wtedy obraz zlewa się w jedną płaszczyznę.

Światło i cień naprawdę

Rysunek wygląda trójwymiarowo nie dzięki konturowi, lecz dzięki światłu. Koło staje się kulą dopiero wtedy, gdy ma jasną stronę, ciemną stronę i cień na podłożu. W tym rozdziale przechodzisz od samej wiedzy o tym do świadomego budowania światła i cienia.

Wszystko zaczyna się od prostego nawyku: zanim położysz pierwszy ton, zdecyduj, skąd pada światło, i trzymaj się tego przez cały rysunek.

Pięć stref światła

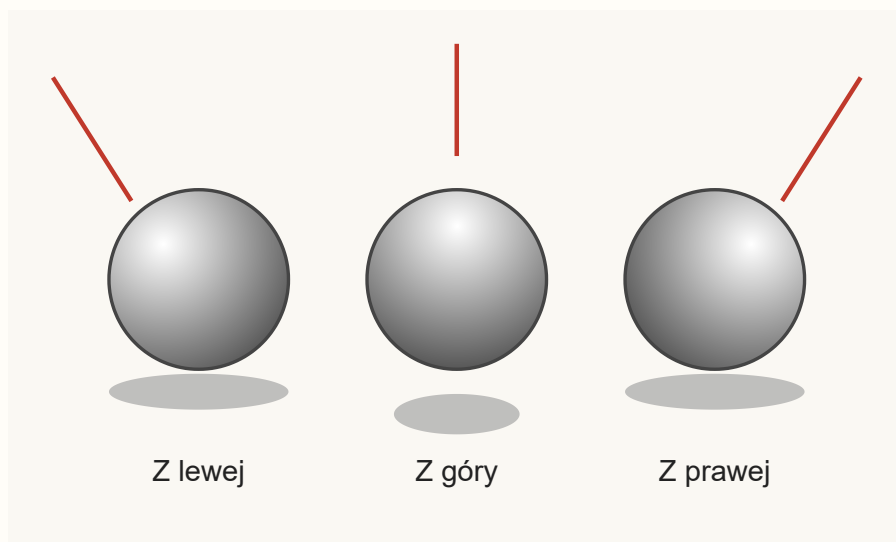
Strefa	Czym jest	Ton
Światło główne	Najjaśniejszy punkt, w który światło trafia wprost	Biel papieru
Jasny półton	Powierzchnia zwrócona ku światłu	Bardzo jasnoszary
Ciemny półton	Powierzchnia odwrócona od światła	Średnioszary
Cień własny	Najciemniejsze miejsce na samym przedmiocie	Ciemny
Cień rzucony	Cień, który przedmiot kładzie na podłożu	Ciemny, ale jaśniejszy przy brzegu

Wskazówka: podczas ćwiczeń używaj jednej lampy w poza tym ciemnym pokoju. Jedno źródło światła daje wyraźne strefy i widzisz je od razu.

Źródło światła i kierunek cienia

Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB i 4B, lampa, białe jajko lub biała piłka

Miejsce źródła światła decyduje o tym, gdzie znajdą się światło główne, cień własny i cień rzucony. Przesuwając lampę wokół prostego przedmiotu, nauczysz się rozpoznawać ten schemat raz na zawsze.

Czerwone linie pokazują kierunek światła. Cień rzucony zawsze pada po przeciwnej stronie.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Białego jajka albo białej piłki na jasnej kartce.
- Lampki biurkowej lub okna jako jedyne źródła światła.

JAK TO ZROBIĆ

1. Ustaw lampę po lewej stronie, ukośnie nad przedmiotem. Narysuj jasny kontur formy.
2. Małymi kreskami zaznacz, gdzie leżą światło główne, cień własny i cień rzucony.
3. Wypełnij cień rzucony równym tonem, a cień własny tonem nieco jaśniejszym.
4. Połóż miękki półton między światłem głównym a cieniem własnym.
5. Powtórz ćwiczenie z lampą po prawej, a potem dokładnie z góry. Narysuj trzy małe kule obok siebie na tej samej kartce.

CO ĆWICZYSZ

- Trzymanie się jednego źródła światła przez cały rysunek.
- Rozumienie położenia cienia jako skutku kierunku światła.

Częsty błąd: kładzenie cienia rzuconego po złej stronie. Narysuj w rogu kartki małą strzałkę światła i zerkaj na nią za każdym razem, gdy masz wątpliwości.

Skala walorów w pięciu i dziewięciu stopniach

Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: ołówki HB, 2B, 4B, 6B, kartka A4, linijka

Skala walorów to twój miernik tonów. Rysujesz rząd kwadratów od bieli do czerni i uczysz się, jaki ton daje każdy ołówek. Pięć stopni wystarczy do szybkich szkiców. Dziewięć daje dokładniejszą kontrolę w gotowym rysunku.

5 stopni

9 stopni

Biel

Czerń

Pięć stopni dla szybkości, dziewięć dla miękkich przejść.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Ołówków o różnej twardości, najlepiej HB, 2B, 4B i 6B.
- Kartki z dwoma rzędami kwadratów: pięć kwadratów 3×3 cm i dziewięć kwadratów 2×3 cm.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj pięć kwadratów obok siebie. Pierwszy zostaw zupełnie biały.
2. Ostatni zrób tak ciemny, jak potrafisz. Dociskaj mocno i nałóż kilka warstw ołówkiem 6B.
3. Wypełnij kwadraty pośrednie tak, by każdy stopień był tak samo ciemniejszy od poprzedniego.
4. Zrób to samo z dziewięcioma kwadratami. Teraz stopnie są dużo mniejsze.
5. Wytnij mały otwór w kartce i przyłóż ją do przedmiotu. Który kwadrat pasuje najlepiej?

CO ĆWICZYSZ

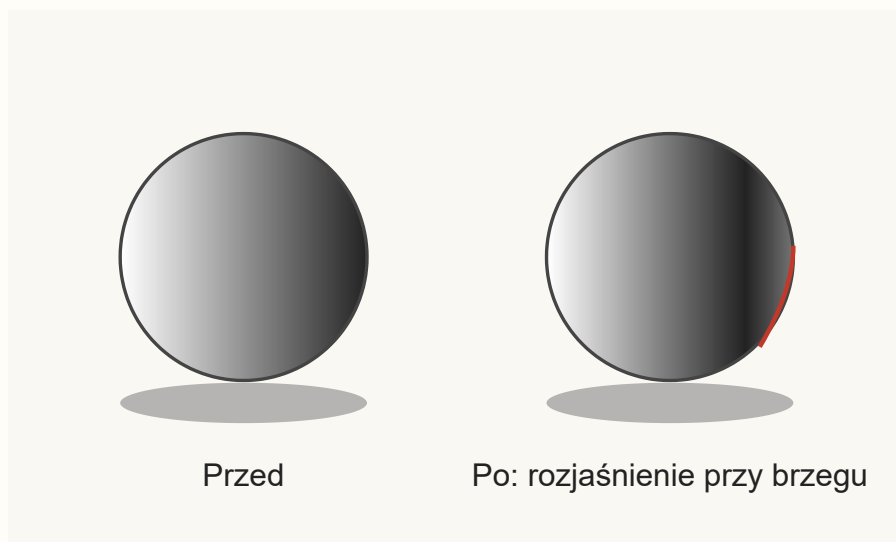
- Rozumienie, jak różny nacisk i różna miękkość ołówków dają różne tony.
- Porównywanie tonów zamiast zgadywania.

Częsty błąd: pomijanie najjaśniejszego i najciemniejszego kwadratu. Bez prawdziwej bieli i prawdziwej czerni cały rysunek robi się miękki i szary.

Światło odbite

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 4B, gumka, szklanka lub filiżanka i biała kartka

Cienie nie są całkiem czarne. Światło odbija się od podłoża i lekko rozjaśnia brzeg cienia własnego. Ten wąski pasek sprawia, że forma wygląda na okrągłą, a nie płaską.

Wąski jasny brzeg w cieniu nadaje formie objętość.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Białej szklanki, filiżanki albo jajka na białej kartce.
- Gumki, którą możesz ukształtować w ostry czubek.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj formę i połącz równy półton po stronie cienia.

2. Przyciemnij cień własny ołówkiem 4B, ale pasek o szerokości 3–5 mm tuż przy brzegu zostaw jaśniejszy.
3. Zmiękczone przejście palcem albo rozcieraczką z papieru.
4. Jeśli rozjaśnienie wyszło zbyt ciemne, delikatnie wygumuj je czubkiem gumki.
5. Utrzymaj rozjaśnienie słabsze niż półton. Nigdy nie może być jaśniejsze niż strona oświetlona.

CO ĆWICZYSZ

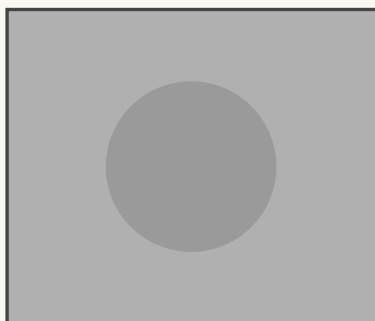
- Widzenie cieni jako tonów, a nie czarnych plam.
- Kontrolowanie subtelnych różnic w tonie.

Częsty błąd: zbyt mocne światło odbite. Ma być szeptem, a nie nowym światłem głównym.

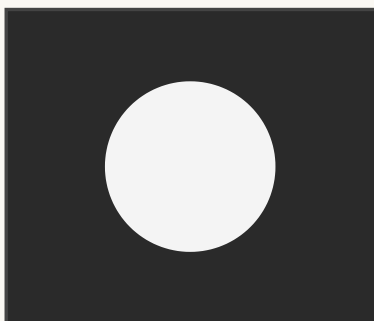
Kontrast jako narzędzie

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 6B

Kontrast to różnica między jasnym a ciemnym obok siebie. Wysoki kontrast przyciąga wzrok, niski daje spokój. To ty decydujesz, w którym miejscu obrazu ma być najmocniejszy kontrast.

Niski kontrast

Wysoki kontrast

Ta sama forma, ten sam rozmiar. Zmieniły się tylko tony wokół niej.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Prostego przedmiotu, na przykład białej filiżanki, i ciemnej tkaniny jako tła.
- Ołówek 2B do jasnych partii i 6B do najciemniejszych.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj filizankę lekką linią i zdecyduj, która krawędź jest najważniejsza, na przykład tam, gdzie światło główne spotyka cień.
2. Połóż w tym miejscu najciemniejszy ton obok najjaśniejszego.
3. Wszystkie pozostałe przejścia utrzymaj łagodniejsze i bardziej zbliżone tonem.
4. Zrób drugą wersję, w której zamiast tego wyrównasz cały obraz w półtonach.
5. Połóż oba rysunki obok siebie. Który wyraźniej przyciąga wzrok?

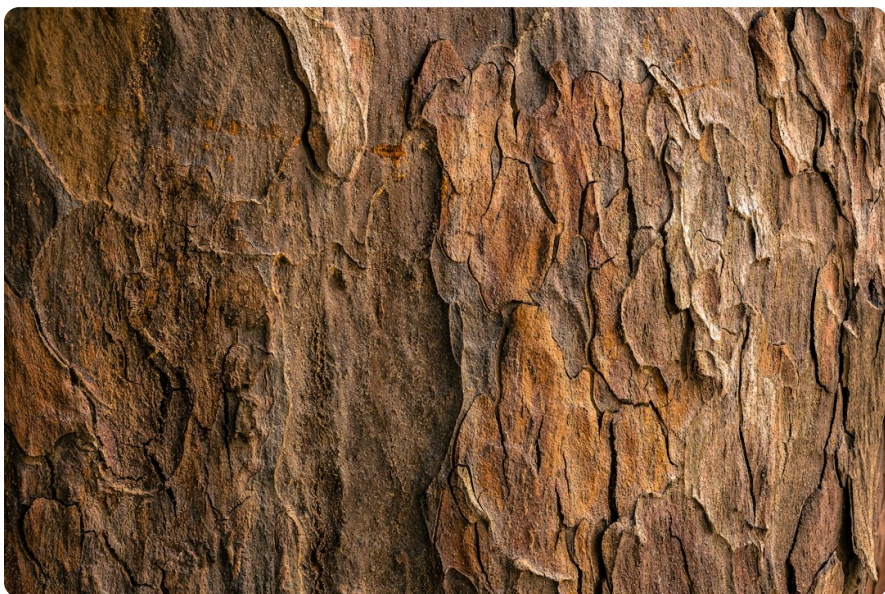
CO ĆWICZYSZ

- Umieszczanie najmocniejszego kontrastu tam, gdzie wzrok ma się zatrzymać.
- Świadomy wybór spokoju albo napięcia w obrazie.

Częsty błąd: nadanie całemu obrazowi tego samego kontrastu. Mocne różnice zachowaj dla punktu skupienia.

Tekstury

Tekstura sprawia, że oko wierzy, iż może wyczuć powierzchnię. Drewno ma słoje, metal wydaje się zimny i błyszczący, futro miękkie. Prawie wszystko opiera się na trzech sprawach: jak biegną linie, jak rozkładają się ton i kontrast oraz ile zostawiasz niedopowiedziane.

Tekstura z bliska: kora to dobre ćwiczenie z linii i kontrastu.

Fot. Jude Infantini / Unsplash

Nie musisz rysować każdego włosa ani każdej ziarnistej plamki. Wystarczy kilka starannie wybranych znaków, a mózg dopowie resztę. Zawsze zaczynaj od formy i światła, a teksturę kładź na końcu, na tonach.

Cztery podstawowe znaki

Znak	Jak go zrobić	Pasuje do
Długie linie	Prowadź ołówek w jednym kierunku	Drewno, futro, włosy
Linie krzyżowane	Kładź warstwy pod różnymi kątami	Tkanina, chropowaty kamień
Kropki i plamki	Małe przyciśnięcia lub kółeczka	Skóra, kamień, żwir
Ostre kontrasty	Ciemne obok jasnego	Metal, szkło, woda

Wskazówka: zrób próbnik tekstur w małym kwadracie obok rysunku i najpierw przetestuj w nim wybrane znaki. Łatwiej próbować na luźnych kartkach niż w środku gotowej pracy.

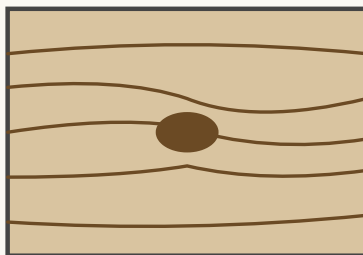
Drewno

Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 4B, gumka

Drewno poznaje się po liniach słojów, sękach i drobnych pęknięciach. Linie biegną wzdłuż deski, omijają sęk łukiem i zagęszczają się tam, gdzie drewno jest ciemniejsze.

Przed: gładka

Po: słoje i sęk

Linie podążają za deską i obiegają sęk łukiem.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Deski, deski do krojenia albo zdjęcia drewna.
- Ołówek 2B do jasnych słojów i 4B do ciemnych.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj kontur deski i połącz na całej powierzchni równy, jasny ton.
2. Poprowadź długie, lekko wygięte linie wzdłuż deski. Zmieniaj odstępów między nimi.
3. Narysuj sęk jako małą ciemną elipsę i pozwól liniom skręcać wokół niego.
4. Przyciemnij kilka słoików, żeby powierzchnia zyskała głębię.
5. Dodaj kilka krótkich poprzecznych pęknięć bardzo cienką linią.

CO ĆWICZYSZ

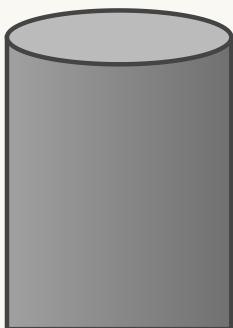
- Pozwalanie liniom pokazywać kierunek i formę.
- Zmienianie odstępów i nacisku dla naturalnego wrażenia.

Częsty błąd: rysowanie prostych, równoległych linii, które wyglądają jak paski na tkaninie. Niech będą różnej długości i trochę nieregularne.

Metal

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B, 4B i 6B, gumka

Metal to przede wszystkim kontrast. Błyszcząca warstwa odbija otoczenie, więc widzisz szybkie przejścia między bardzo jasnym a bardzo ciemnym, często z ostrymi krawędziami.

Przed: matowa szarość

Po: błyszczący metal

Metal ożywiają ostre przejścia między prawie bielą a prawie czernią.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Łyżki, garnka albo metalowej puszki, najlepiej z oknem lub lampą w pobliżu.
- Trzech ołówków: 2B, 4B i 6B.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj formę lekko, z osią środkową i krawędziami.
2. Przymróż oczy i wyszukaj najjaśniejsze i najciemniejsze pola.
3. Najciemniejsze pola połóż ołówkiem 6B. Tam, gdzie błyszczący, zostaw papier biały.
4. Pola pośrednie wypełnij ołówkami 2B i 4B. Krawędzie między polami zostaw ostre.
5. Dodaj małe ciemne odbicie na jasnym brzegu, by pokazać otoczenie.

CO ĆWICZYSZ

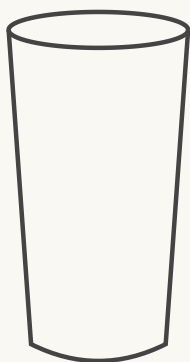
- Odwagę w dużych kontrastach tonów.
- Widzenie odbić jako form.

Częsty błąd: zmiękczenie wszystkich krawędzi. Miękkie przejścia dają powierzchnię matową. Błyszczący metal potrzebuje kilku ostrych krawędzi.

Szkło

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 30 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 4B, gumka

Szkło jest prawie niewidoczne. Rysujesz to, co widać przez nie, ciemne linie krawędzi i ostre jasne odbicia. Samo szkło zwykle zostaje puste.

Przed: kontur

Po: brzegi i odbicie

Ciemne brzegi i biała refleksja sprawiają, że szkło jest widoczne.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Szklanki na stole, najlepiej z oknem po jednej stronie.
- Gumki, którą wydobędziesz odbicia.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj kształt szklanki jasną linią, razem z osią środkową i elipsami u góry i u dołu.

2. Poszukaj najciemniejszych pól. Zwykle są to brzegi i dno.
3. Wypełnij je ciemnym tonem, a środek zostaw jasny.
4. Narysuj tło widoczne przez szkło, zniekształcone i nieco jaśniejsze.
5. Wygumuj albo oszczędź biel papieru na wąskie odbicie wzdłuż jednego boku.
6. Połóż cień rzucony z jasnym polem pośrodku, tam, gdzie światło przechodzi przez szkło.

CO ĆWICZYSZ

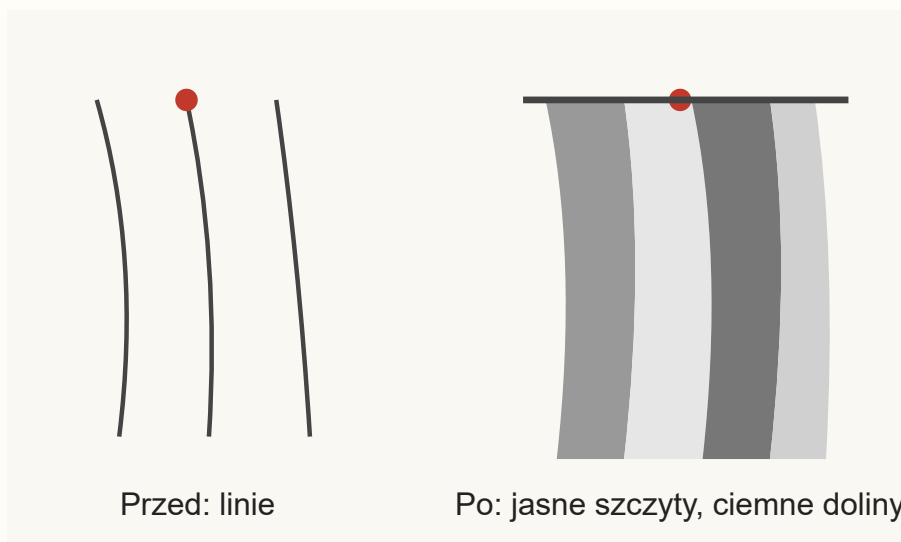
- Rysowanie tego, co widzisz, zamiast tego, co wiesz.
- Oszczędzanie bieli papieru jako części rysunku.

Częsty błąd: rysowanie szkła grubym, równym konturem. Prawdziwe szkło ma cienkie jasne krawędzie i kilka wyraźnie ciemnych.

Tkanina i fałdy

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 4B, kawałek miękkiej tkaniny lub frotte

Tkanina układa się w fałdy zgodnie z grawitacją i napięciem. Fałda ma jasny szczyt i ciemną dolinę, a zaczyna się w punkcie, w którym materiał jest podparty albo przytrzymany.

Fałdy spadają z punktu zaczepienia i mają jasny szczyt oraz ciemną dolinę.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Ręcznika frotte albo zasłony wiszącej na haczyku lub gwoździu.
- Źródła światła z jednej strony.

JAK TO ZROBIĆ

1. Znajdź punkt zaczepienia i narysuj w tym miejscu małe kółko.
2. Narysuj fałdy jako miętko wygięte linie rozchodzące się promieniście od tego punktu.
3. Zaciemnij doliny ciemnym tonem, a szczyty zostaw jasne.
4. Przejścia rób miękkie, nie twarde. Tkanina rzadko ma ostre krawędzie.
5. Dodaj kilka krótkich fałd bocznych tam, gdzie materiał na coś natrafia.

CO ĆWICZYSZ

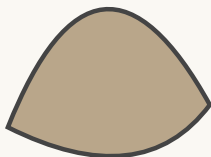
- Widzenie logiki fałd: zaczynają się w punkcie zaczepienia.
- Oddawanie miękkości subtelnymi tonami.

Częsty błąd: rysowanie każdej fałdy tak samo szerokiej i dłuższej. Różnicuj je i pozwól części zniknąć w cieniu.

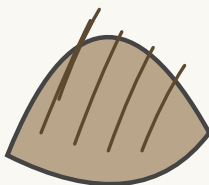
Futro

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 30 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, zdjęcie zwierzęcia

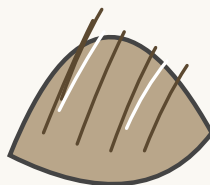
Futro rysuje się warstwami i zgodnie z kierunkiem wzrostu włosa. Zaczynasz od ciemnego tonu podstawowego, a potem kładziesz krótkie, wygięte kreski od ciemnego do jasnego, tak aby każda warstwa zmiękczała poprzednią.

1. Ton podstawowy

2. Kreski

3. Jasne włoski

Najpierw ton podstawowy, potem kreski zgodne z kierunkiem wzrostu, na końcu kilka jasnych włosków.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Zdjęcia kota, psa albo królika z wyraźnym kierunkiem sierści.

- Ołówków HB na podstawę i 4B na najciemniejsze partie.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj formę i połącz miękki ton podstawowy bokiem ołówka.
2. Ustal kierunek wzrostu. Podążaj za nim każdą kreską.
3. Kładź krótkie, lekko wygięte kreski: gęściej w cieniu, rzadziej w świetle.
4. Przyciemnij miejsca między kępkami sierści, by wyglądały, jakby leżały jedna na drugiej.
5. Wygumuj lub pociągnij jasne włoski przez ciemne partie ostrą gumką.

CO ĆWICZYSZ

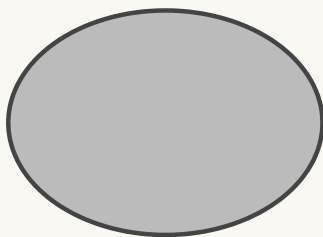
- Budowanie powierzchni warstwami.
- Podążanie za jednym kierunkiem na całej powierzchni.

Częsty błąd: rysowanie każdego włosa równie wyraźnie. Rysuj tylko brzegi i jasne włoski, a resztę zostaw tonem.

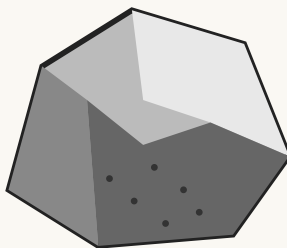
Kamień

Poziom: początkujący · Czas: 20 min · Materiały: kartka A4, ołówki 2B i 4B, gumka

Kamień jest twardy i nieregularny. Powierzchnię pokrywają małe wgłębienia i krawędzie, ale wystarczy kilka wyraźnych znaków: ostre cienie, kanciaste formy i kropki na ziarnistość.

Przed: okrągły i gładki

Po: kanciasty i ziarnisty

Kamień zyskuje charakter dzięki ostrym polom i małym kropkom.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Prawdziwego kamienia z ogrodu, lasu albo znad rzeki.
- Lampy z boku, by cienie były wyraźne.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj kontur kamienia krótkimi, kanciastymi liniami zamiast miękkich krzywych.
2. Podziel kamień na pola: jasne górne powierzchnie, półtony i ciemne boki.
3. Pola cienia wypełnij gęstymi, skośnymi kreskami. Jasne pola zostaw prawie białe.
4. Czubkiem ołówka dodaj kropki na ziarnistość i wgłębienia, więcej w cieniu.
5. Połóż ciemny cień rzucony przy podstawie kamienia.

CO ĆWICZYSZ

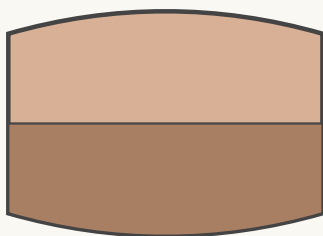
- Upraszczanie powierzchni do kilku wyraźnych pól.
- Używanie kropek i kresek jako ziarnistości.

Częsty błąd: miękkie cieniowanie kamienia jak jajka. Kamień ma twarde krawędzie, więc niech pola cienia mają wyraźne granice.

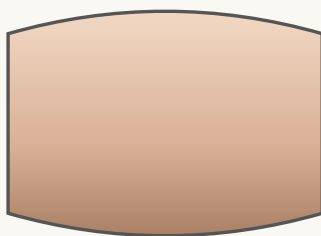
Skóra

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB i 2B, rozcieracz z papieru, miękka gumka

Skóra jest miękka i pełna drobnych przejść. Tu obowiązuje odwrotność zasad dla kamienia: żadnych twardych linii, miękkie przejścia i bardzo mało szczegółów. Cała powierzchnia ma sprawiać wrażenie żywej.

Przed: twarda krawędź

Po: miękkie przejście

Skórę cieniuje się płynnymi przejściami, bez widocznych krawędzi.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Zdjęcia ramienia, kolana albo pleców w miękkim świetle.
- Rozcieracza z papieru albo kawałka miękkiego wacika.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj formę bardzo jasnym konturem, który potem zmiękczysz.
2. Połóż równy półton po stronie cienia bokiem ołówka HB.
3. Delikatnie rozcieraj rozcieraczką od ciemnego ku jasnemu.
4. Połóż nową, ciemniejszą warstwę w najgłębszych cieniach i rozetrzyj jeszcze raz.
5. Światła wydobywaj gumką: dociśnij i unieś, bez pocierania.
6. Szczegóły takie jak pory i zmarszczki utrzymaj bardzo słabe.

CO ĆWICZYSZ

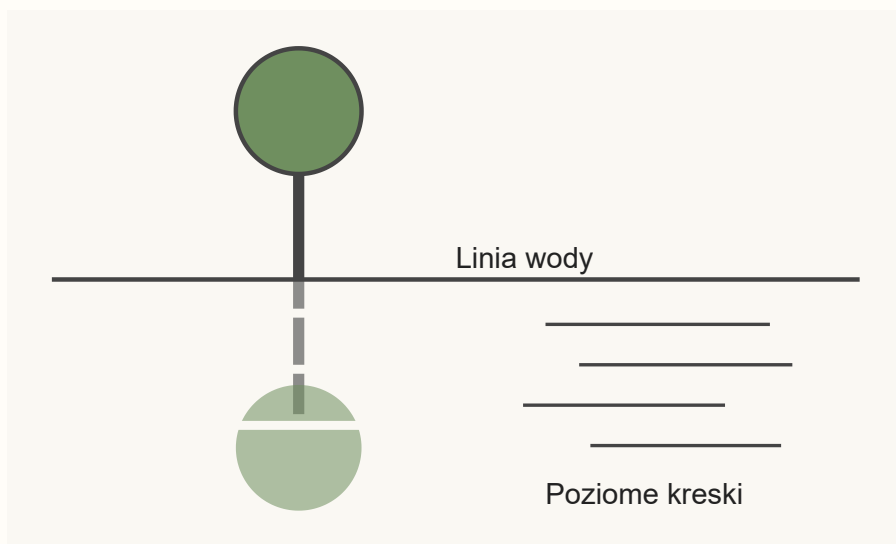
- Robienie gładkich przejść bez widocznych kresek.
- Oszczędzanie szczegółów, aby skóra nie wyglądała jak papier.

Częsty błąd: rysowanie każdego poru i każdej zmarszczki. Skóra wygląda żywiej przy kilku miękkich tonach niż przy wielu drobnych szczegółach.

Woda

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 25 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, linijka

Woda nie ma własnego koloru. Odbija niebo i otoczenie, a najciemniejsza jest tam, gdzie patrzysz prosto w dół, i najjaśniejsza tam, gdzie powierzchnia nachyla się ku tobie. Rysuj głównie poziome linie i odbicia lustrzane.

Odbicie jest nieco ciemniejsze, a poziome jasne kreski sprawiają, że się porusza.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Zdjęcia jeziora, kałuży albo kubka z wodą.
- Linijki, by linia wody była prosta.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj linię wody bardzo prosto, linijką.
2. Pod linią narysuj odbicie lustrzane, nieco ciemniejsze i uproszczone.
3. Poprowadź poziome kreski w poprzek odbicia, gęstsze im bliżej ciebie.
4. Pozwól kilku jasnym pasom przeciąć odbicie tam, gdzie je łamią fale.
5. Wygumuj jasne odbicie nieba na powierzchni: szersze blisko ciebie, węższe dalej.

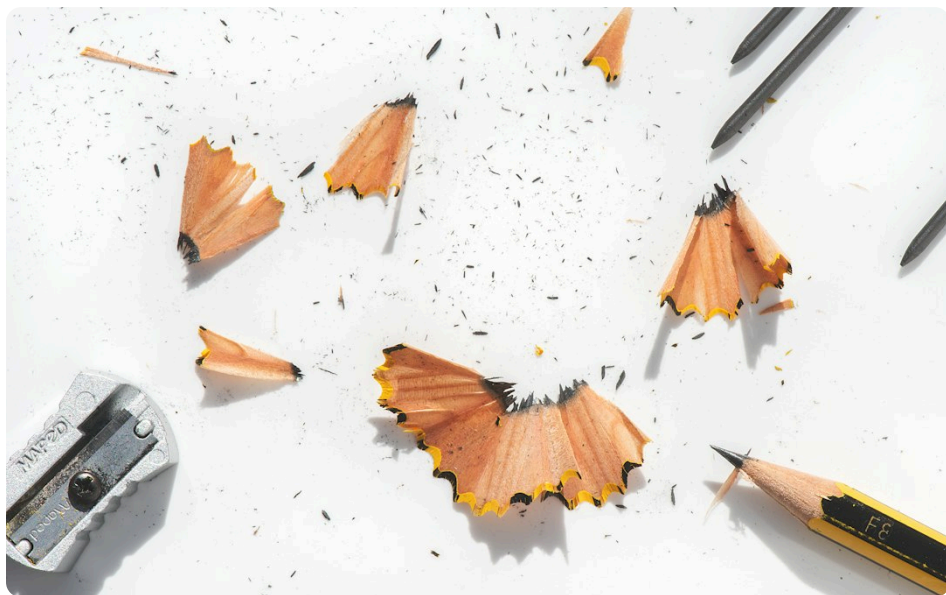
CO ĆWICZYSZ

- Widzenie wody jako odbicia, a nie jako formy.
- Pozwalanie poziomym liniom dawać spokój i ruch.

Częsty błąd: rysowanie fal jako pionowych albo wygiętych łusek.
Spokojna woda ma mieć poziome linie.

Szczegóły i wykończenie

Ostatnia jedna dwudziesta pracy często robi największą różnicę. Rysunek z dobrymi proporcjami i światłem może wyglądać na niedokończony, jeśli widać linie pomocnicze, kontrast jest zmęczony albo papier jest brudny. Tutaj uczysz się kończyć tak, by wszystko, co powstało wcześniej, mogło wybrzmieć.

Ostra końcówka i czyste narzędzia przed wykończeniem.

Fot. Eduardo Casajús Gorostiaga / Unsplash

Pracuj zawsze od dużego do małego. Najpierw posprzątaj, potem wzmocnij, a szczegóły dodaj na samym końcu. W

przeciwnym razie małe detale się rozmażą, gdy będziesz pracować dalej.

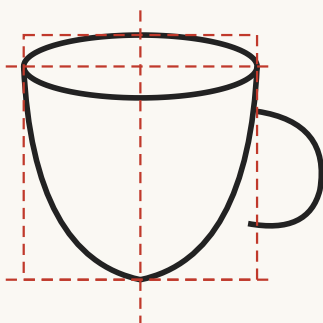
Twoja lista wykończenia

1. Spójrz na rysunek z odległości wyciągniętej ręki. Co przyciąga wzrok?
2. Wygumuj linie pomocnicze, które przeszkadzają.
3. Wzmocnij najciemniejsze i najjaśniejsze punkty.
4. Połóż ostatnie szczegóły w punkcie skupienia.
5. Zabezpiecz rysunek utrwalaczem.
6. Podpisz się i dopisz rok.

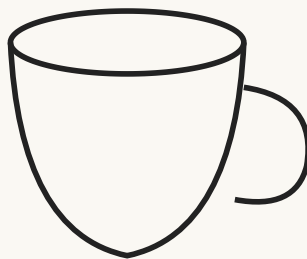
Usuwanie linii pomocniczych

Poziom: początkujący · Czas: 10 min · Materiały: gumka chlebową, gumka plastyczna, zwykła gumka, czysty kawałek papieru

Linie pomocnicze to rusztowanie. Gdy dom stoi, rusztowanie można zdjąć. Usuwasz je ostrożnie, żeby nie uszkodzić tonu ani papieru.

Przed: linie pomocnicze

Po: czysto

Linii konstrukcyjnych już nie ma. Kontur został na miejscu.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Rysunku z lekkimi liniami pomocniczymi, na przykład osiami środkowymi i siatką.
- Gumki plastycznej i zwykłej białej gumki.

JAK TO ZROBIĆ

1. Zagnieć gumkę chlebową, aż będzie miękka i czysta. Ukształtuj z niej czubek.
2. Przyciśnij gumkę do linii pomocniczej i unieś prosto w górę. Nie pocieraj.
3. Pracuj od najjaśniejszych linii. Te, które są wyraźnie wcisnięte w papier, zostaw na koniec.
4. Powierzchnie, które chcesz zachować, osłoń kawałkiem papieru jako maską.
5. Resztki gumki zdmuchnij albo zmieć czystym pędzlem. Nie używaj dłoni, bo rozmaże.
6. Przeprowadź jeszcze raz kontur tam, gdzie został przypadkiem wygumowany.

CO ĆWICZYSZ

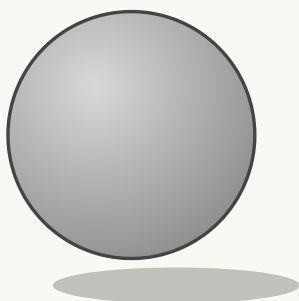
- Odróżnianie konstrukcji od linii rysunku.
- Gumowanie bez uszkodzania papieru.

Częsty błąd: gumowanie za dużo i usunięcie samego konturu. Zostaw to, co wzmacnia formę, a usuń tylko to, co przeszkadza.

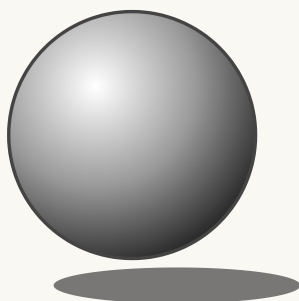
Wzmocnienie kontrastu

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 15 min · Materiały: ołówki 4B i 6B, ostra gumka, rozcieracz z papieru

Gdy wszystko inne jest na miejscu, dodajesz rysunkowi trochę siły. Przyciemniasz najgłębsze cienie, wydobywasz najjaśniejsze światła, a półtony zostawiasz półtonami. Obraz zyskuje głębię, choć nic nowego nie doszło.

Przed: szaro

Po: mocniejszy kontrast

Ta sama forma, ale z ciemniejszą ciemnością i jaśniejszą jasnością.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Prawie gotowego rysunku.
- Miękkiego ołówka (4B lub 6B) i ostrej gumki plastycznej.

JAK TO ZROBIĆ

1. Zmruż oczy na rysunek. Części, które znikają, są zbyt szare.
2. Znajdź najciemniejszy punkt, zwykle tuż obok światła głównego, i przyciemnij go ołówkiem 6B.
3. Znajdź światło główne. Wydobądź je czystym czubkiem gumki.
4. Połóż cienką ciemną linię w cieniu pod przedmiotem, aby go osadzić.
5. Półtony zostaw nietknięte.
6. Zrób zdjęcie rysunku i zamień je w telefonie na czarno-białe. Sprawdź, czy walory działają.

CO ĆWICZYSZ

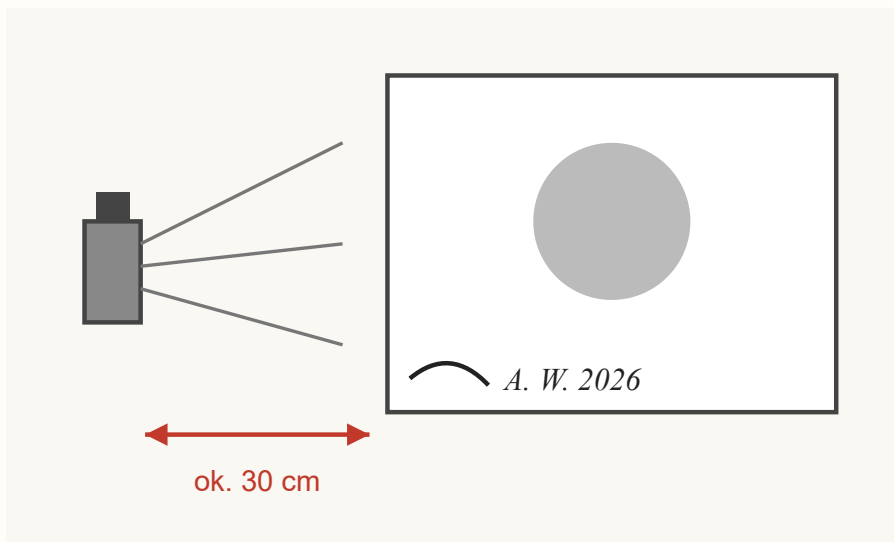
- Widzenie całej skali walorów w jednym obrazie.
- Kończenie dużymi ruchami, a nie małymi.

Częsty błąd: przyciemnianie wszystkich cieni w takim samym stopniu. Najciemniejszy ton zachowaj na kilka miejsc, inaczej obraz zrobi się ciężki.

Utrwalacz i podpis

Poziom: początkujący · Czas: 10 min · Materiały: utrwalacz w sprayu albo lakier do włosów bez połysku, czysty kawałek papieru, ołówek HB, miejsce na otwartej przestrzeni z dobrą wentylacją

Grafit łatwo się rozmazuje. Cienka warstwa utrwalacza wiąże pigment z papierem. Podpis to ostatni krok: mały i dyskretny, tak by należał do obrazu, ale nie odbierał mu uwagi.

Spryskuj z 30 cm równymi pociągnięciami. Podpisz na końcu, w dolnym rogu.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Utrwalacza w sprayu do rysunków, kupionego w sklepie plastycznym. Ewentualnie lakieru do włosów bez połysku, ale najpierw wypróbuj go na próbnej kartce.

- Dobrze wentylowanego miejsca, najlepiej na zewnątrz, z czystą powierzchnią do położenia rysunku.

JAK TO ZROBIĆ

1. Przeczytaj instrukcję na opakowaniu. Dobrze potrząśnij pojemnikiem.
2. Połóż rysunek poziomo na zabezpieczonym podłożu.
3. Trzymaj pojemnik ok. 30 cm od papieru i spryskuj równymi pociągnięciami całą kartkę, zaczynając od miejsca poza krawędzią kartki.
4. Połóż cienką warstwę. Odczekaj pięć minut i, jeśli chcesz, nałóż drugą.
5. Pozwól rysunkowi całkowicie wyschnąć, co najmniej 15 minut.
6. Potem podpisz się i dopisz rok, małymi literami i nisko w rogu, najlepiej pod krawędzią rysunku.

Uwaga: spryskuj zawsze na zewnątrz albo przy otwartym oknie i unikaj otwartego ognia. Stosuj się do ostrzeżeń producenta. Utrwalacz może wpływać na powierzchnię niektórych papierów, dlatego wypróbuj go na próbnej kartce.

CO ĆWICZYSZ

- Zabezpieczanie pracy w sposób, który trwa.
- Kończenie wyraźnym, ostatnim krokiem.

Częsty błąd: spryskiwanie zbyt gęsto albo zbyt blisko. Wtedy pigment spływa albo papier robi się plamisty. Lepiej dwie cienkie warstwy niż jedna gruba.

Projekty z instrukcją

Teraz łączysz wszystko w całość. Każdy projekt prowadzi cię od pomysłu do gotowego rysunku w sześciu do dziesięciu krokach. Wykorzystujesz szkice miniaturowe, kompozycję, światło, tekstury i wykończenie z poprzednich rozdziałów, ale w jednym ciągu.

Na każdy projekt zaplanuj dwie godziny i śmiało podziel pracę na dwa podejścia. Przerwa między szkicem a tonami to zupełnie normalna sprawa: zobaczysz błędy, które za pierwszym razem umknęły.

Projekt	Poziom	Czas	Najwięcej ćwiczysz
1. Wzgórze i jezioro	Początkujący	90 min	Głębię i plany
2. Martwa natura z dzbankiem, filiżanką i jabłkiem	Początkujący	90 min	Światło, formę i kompozycję
3. Portret, proste studium	Średniozaawansowany	2 godz.	Proporcje i miękkie tony
4. Zwierzę: siedzący kot	Średniozaawansowany	2 godz.	Formę i futro
5. Budynek: mały domek	Średniozaawansowany	2 godz.	Perspektywę i tekstury
6. Projekt końcowy: własny temat	Średniozaawansowany	2–3 godz.	Cały proces pracy

Projekt 1: Pejzaż ze wzgórzem i jeziorem

Poziom: początkujący · Czas: 90 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, gumka, linijka

Prosty motyw przyrodniczy z trzema planami: jasna linia gór w oddali, wzgórze z drzewami pośrodku i jezioro najbliżej ciebie. Ćwiczysz głębię, ton i odbicie.

Cztery podstawowe kroki motywu. Potem przychodzą ton i wykończenie.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Zdjęcia jeziora ze wzgórzem albo wspomnienia, które swobodnie naszkicujesz.
- Trzech ołówków: HB na dał, 2B na środek i 4B na to, co najbliżej.

JAK TO ZROBIĆ

1. Zrób trzy szkice miniaturowe i wybierz ten, w którym horyzont leży w jednej trzeciej wysokości od dołu.
2. Narysuj lekko linię horyzontu linijką.
3. Narysuj linię gór w oddali bardzo lekką kreską i połów słaby ton HB.
4. Narysuj wzgórze pośrodku, większe i z miękkimi formami. Połów ton 2B.
5. Narysuj na wzgórzu dwa lub trzy świerki, różnej wielkości, i przyciemnij je ołówkiem 4B.
6. Narysuj brzeg jeziora i połów poziome kreski. Odbij świerki pod linią wody, nieco ciemniejsze.
7. Wygumuj kilka jasnych pól na jeziorze, aby pokazać odbicie nieba.
8. Wzmocnij kontrast na pierwszym planie, usuń linie pomocnicze i podpisz się.

CO ĆWICZYSZ

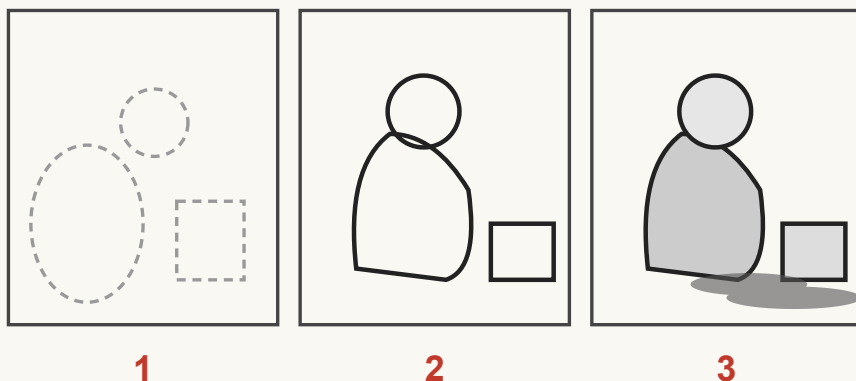
- Pracę od dalekiego do bliskiego i od jasnego do ciemnego.
- Łączenie kompozycji, głębi i odbicia w wodzie w jednym obrazie.

Częsty błąd: rysowanie jeziora wyżej niż horyzont albo odbicie jaśniejsze niż sam przedmiot. Odbicie jest odrobinę ciemniejsze.

Projekt 2: Martwa natura z dzbankiem, filiżanką i jabłkiem

Poziom: początkujący · Czas: 90 min · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, gumka, lampka

Trzy przedmioty różnej wysokości, wyraźne źródło światła i neutralne tło. Ćwiczysz kompozycję w trójkącie, strefy światła i cienie rzucone.

Krok 1: proste formy pomocnicze. Krok 2: kontur. Krok 3: tony i cienie rzucone.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Dzbanka albo wazonu, filiżanki i jabłka na stole z białym lub szarym tłem.
- Lampy z jednej strony, najlepiej wieczorem.

JAK TO ZROBIĆ

1. Ustaw przedmioty tak, by tworzyły trójkąt: najwyższy z tyłu, niższe z przodu. Niech trochę się zasłaniają.
2. Zrób trzy szkice miniaturowe z różnymi kadrami i wybierz jeden.
3. Narysuj formy pomocnicze: walec na dzbanek, walec na filiżankę i koło na jabłko.
4. Przejdź do konturu. Sprawdź wysokości i szerokości ołówkiem jako miarką.
5. Zaznacz strefy światła małymi kreskami: światło główne, półton, cień własny, cień rzucony.
6. Najpierw połóż ton w cieniach rzuconych, potem w cieniach własnych.
7. Wypełnij półtony i zmiękczyć przejścia.
8. Wzmocnij kontrast przy filiżance, usuń linie pomocnicze i podpisz się.

CO ĆWICZYSZ

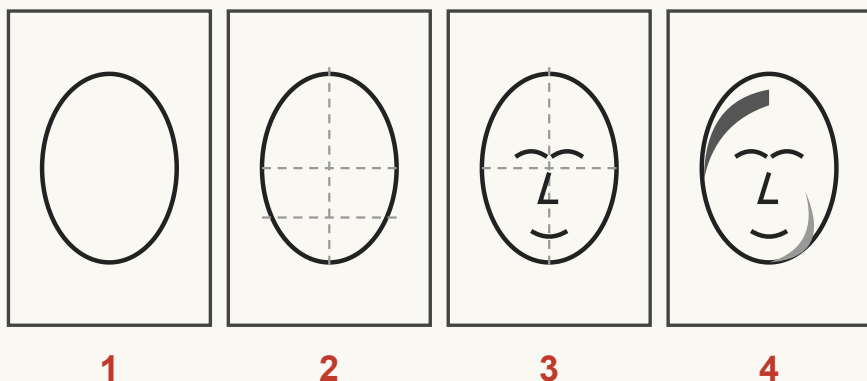
- Układanie trzech przedmiotów z zasłanianiem.
- Trzymanie się jednego źródła światła w całym obrazie.

Częsty błąd: ustawianie przedmiotów w rzędzie. Rządek jest nudny. Niech się zasłaniają, a cienie je połączą.

Projekt 3: Portret, proste studium

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 2 godz. · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, gumka, rozcieracz z papieru

Frontalne studium głowy na podstawie zdjęcia. Budujesz głowę proporcjami, kładziesz miękkie tony i wydobywasz oczy. To studium, a nie portret, który ma być podobny.

1 owal, 2 linie pomocnicze, 3 oczy, nos i usta, 4 miękkie tony.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Własnego zdjęcia przyjaciela lub krewnego, który zgodził się być rysowany. Albo własnego zdjęcia siebie.
- Miękkiego oświetlenia z boku, żeby twarz miała wyraźne strefy.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj odwrócony owal jak jajko, najszerszy u góry.
2. Poprowadź pionową oś środkową i poziomą linię w połowie wysokości. Tam leżą oczy.
3. Podziel dolną połowę na trzy części: dół nosa przy pierwszej, usta o jedną trzecią niżej.
4. Naszkicuj oczy na linii oczu, z odstępem równym szerokości jednego oka.
5. Narysuj nos i usta jako proste formy, raczej polami cienia niż konturami.
6. Połóż równy ton po stronie cienia i zmiękczonego rozcieraczką.
7. Przyciemnij oczy, brwi i szczelinę między wargami, a światła wydobydź gumką.
8. Narysuj włosy jako formę, a nie pojedyncze pasma. Usuń linie pomocnicze.

CO ĆWICZYSZ

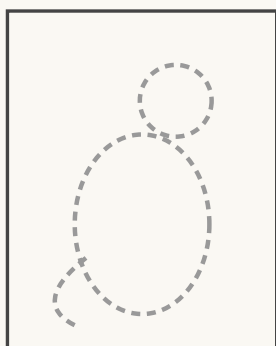
- Rozmieszczanie części twarzy według proporcji.
- Modelowanie formy tonami zamiast konturami.

Częsty błąd: umieszczanie oczu zbyt wysoko. Leżą w połowie wysokości głowy, nie bliżej czoła.

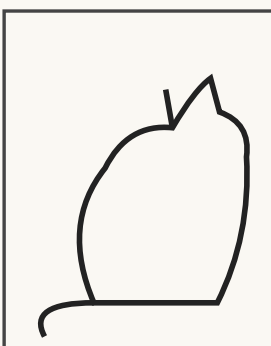
Projekt 4: Zwierzę, siedzący kot

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 2 godz. · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, gumka

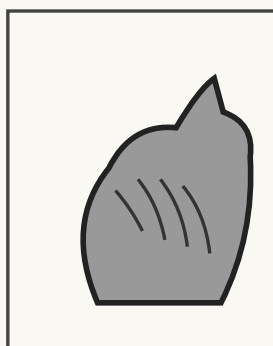
Siedzący kot widziany z boku składa się z trzech prostych form: dużego owala na tułów, mniejszego koła na głowę i długiego ogona. Futro kładziesz na końcu.

1

2

3

1 proste formy, 2 kontur z uszami i ogonem, 3 futro zgodne z kierunkiem wzrostu.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Własnego zdjęcia kota albo obrazka z własnego albumu.
Nie używaj cudzego zdjęcia bez zgody.
- Ołówków HB, 2B i 4B.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj duży, pochylony owal na tułów i koło nad nim na głowę.
2. Dodaj długi łuk ogona, który owija się wokół ciała.
3. Narysuj uszy jako trójkąty, z odstępem na szczycie koła.
4. Naszkicuj przednie łapy jako dwa wąskie prostokąty, a tylną nogę jako wygiętą formę.
5. Narysuj lekko oczy, nos i wąsy. Pierwsze linie niech będą słabe.
6. Połóż równy ton podstawowy i przyciemnij pod brzuchem, za uszami i pod brodą.
7. Połóż krótkie kreski sierści zgodnie z kierunkiem wzrostu. Gęściej w cieniu, rzadziej w świetle.
8. Przyciemnij oczy, zostawiając wyraźną białą kropkę, i usuń linie pomocnicze.

CO ĆWICZYSZ

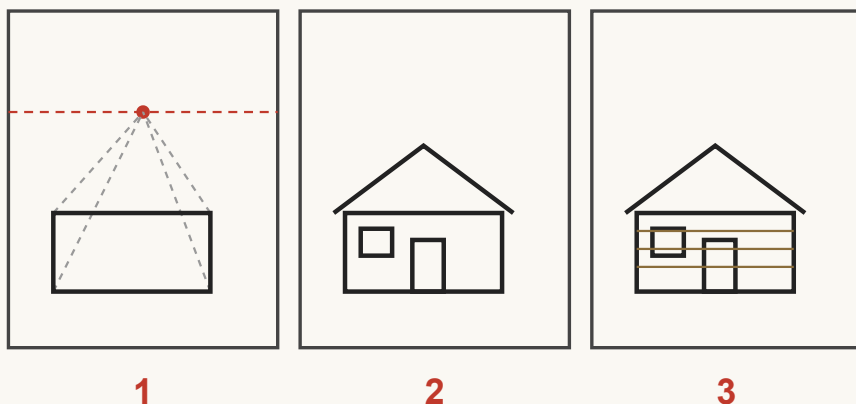
- Budowanie zwierzęcia z prostych form.
- Łączenie formy, tonu i futra.

Częsty błąd: rysowanie zbyt małej głowy. Kocięta mają głowę bardzo dużą w stosunku do ciała, a u dorosłych kotów jest ona zwykle większa, niż się wydaje. Sprawdzaj ją ołówkiem jako miarką.

Projekt 5: Budynek, mały domek

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 2 godz. · Materiały: kartka A4, ołówki HB, 2B i 4B, linijka, gumka

Mały domek w perspektywie jednopunktowej. Budujesz pudełko z dachem, umieszczasz drzwi i okno za pomocą linii perspektywy i nadajesz ścianom teksturę drewna.

1 punkt zbiegu i bryła, 2 dach, drzwi i okno, 3 tekstury.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Prostego domku, który znasz z okolicy, albo własnego szkicu wymyślnego domku.
- Linijki, ołówków HB i 4B.

JAK TO ZROBIĆ

1. Narysuj linię horyzontu na wysokości oczu i zaznacz na niej punkt zbiegu.
2. Narysuj front domku jako prostokąt.
3. Poprowadź linie od narożników prostokąta do punktu zbiegu i wyznacz głębokość boku.
4. Narysuj tył domku równolegle do frontu i połącz narożniki.
5. Narysuj dach jako trójkąt na froncie. Niech kalenica podąża za perspektywą.
6. Umieść drzwi i okno, również za pomocą linii perspektywy.
7. Narysuj teksturę drewna długimi poziomymi kreskami, gęstszymi w cieniu.
8. Połóż cień rzucony przez dach pod okapem i ciemny otwór drzwi.
9. Usuń wszystkie linie pomocnicze i podpisz się.

CO ĆWICZYSZ

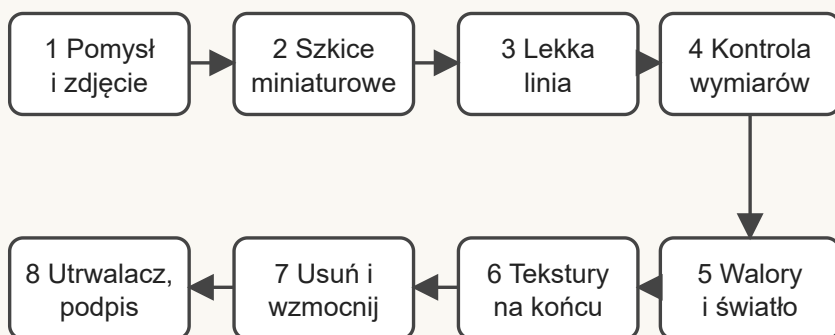
- Budowanie budynku z użyciem perspektywy.
- Łączenie konstrukcji i tekstury.

Częsty błąd: rysowanie linii boku w różnych kierunkach. Wszystkie linie głębi mają zmierzać do tego samego punktu zbiegu.

Projekt 6: Projekt końcowy, własny temat

Poziom: średniozaawansowany · Czas: 2–3 godz. · Materiały: kartka A4 lub A3, ołówki HB–6B, gumka, utrwalacz

Tu wybierasz temat samodzielnie i stosujesz cały proces pracy. Idziesz tymi samymi krokami co w pozostałych projektach, ale bez nikogo, kto pokazuje drogę. Powstaje rysunek, który możesz pokazać innym.

Proces pracy w ośmiu krokach. Wróć o krok, jeśli coś wydaje się nie tak.

CZEGO POTRZEBUJESZ

- Tematu, który naprawdę lubisz, oraz zdjęcia albo prawdziwego wzoru.
- Całego zestawu ołówków i kartki nieco większej niż dotychczas.

JAK TO ZROBIĆ

1. Wybierz temat i napisz jedno zdanie o tym, jakie wrażenie ma wywoływać obraz.
2. Zrób sześć szkiców miniaturowych z różnym rozmieszczeniem. Wybierz najmocniejszy.
3. Narysuj lekką linią na dużej kartce. Sprawdź proporcje ołówkiem jako miarką.
4. Ustal źródło światła i narysuj w rogu strzałkę, która je oznacza.
5. Zrób szkic walorowy w trzech tonach (jasny, średni, ciemny) w małym kwadracie.
6. Połóż tony na dużej kartce, od najciemniejszego do najjaśniejszego.
7. Teksturę dodaj na końcu: drewno, futro, tkaninę albo kamień, tam gdzie są potrzebne.
8. Usuń linie pomocnicze i wzmocnij kontrast w punkcie skupienia.
9. Spryskaj utrwalaczem, poczekaj i podpisz się.
10. Napisz trzy zdania o tym, co się udało i co następnym razem zrobisz inaczej.

CO ĆWICZYSZ

- Prowadzenie całego rysunku od pomysłu do końca.
- Ocenianie własnej pracy.

Częsty błąd: pomijanie szkiców miniaturowych, żeby szybciej zacząć.
Zajmują dziesięć minut i często oszczędzają kilka godzin.

Rysuj dalej

Masz za sobą całą drogę od pomysłu do podpisanego rysunku. To, co wydarzy się teraz, jest ważniejsze niż wszystko w tej książce: ciąg dalszy. Rysowanie to rzemiosło, które rośnie dzięki regularnej praktyce, a nie dzięki pojedynczym wielkim zrywom.

Szkicownik jako sala treningowa

Miej szkicownik, którego nie musisz się bać. Wybierz mały format, A5 jest w sam raz, taki, który zmieści się w torbie. Szkicownik to nie portfolio. To laboratorium, w którym próbujesz, mylisz się i uczysz.

- Datuj każdą stronę. Za kilka miesięcy zobaczysz, jak daleko zaszły twoje rysunki.
- Rysuj także wtedy, gdy efekt cię nie zadowala. Zła strona to też trening.
- Nigdy nie wrywaj kartek. To, czego dziś się wstydzisz, za pół roku może nauczyć cię najwięcej.
- Przy każdym szkicu zapisz jedno zdanie o tym, co chcesz wypróbować.

Nawyki, które zostają

1. **Ta sama pora, to samo miejsce.** Dziesięć minut po śniadaniu albo przy wieczornej kawie. Nawyk sprawia, że nie musisz za każdym razem podejmować decyzji.
2. **Zostaw materiały na wierzchu.** Ołówek i szkicownik na kuchennym stole obniżają próg.
3. **Rysuj to, co widzisz.** Kubek na stole, drzewo sąsiada, własną stopę. Wszystko się nadaje.
4. **Ćwicz jedną technikę naraz.** Nie zbieraj nowych technik, tylko ćwicz jedną, aż wejdzie w nawyk.
5. **Pokaż komuś.** Powieś rysunek na lodówce albo pokaż go znajomym. Reakcje dodają energii.

Wskazówka: zrób zdjęcie każdego gotowego rysunku i zapisz je w folderze z datą. Po ośmiu tygodniach będziesz mieć wyraźny przebieg, który możesz porównać.

Plan na osiem tygodni

Poniższy plan zakłada trzy do czterech sesji w tygodniu, po 20 do 40 minut każda. Każdy tydzień ma temat i mały cel. Wracaj do rozdziałów, gdy potrzebujesz przypomnienia.

Tydzień	Temat	Ćwiczenie (rozdział)	Cel tygodnia
1	Planowanie	Sześć miniatur, lekka linia (rozdz. 2)	Trzy kartki z miniaturami i jeden kontrolowany szkic
2	Kompozycja	Zasada trójkądnia, punkt skupienia i równowaga (rozdz. 3)	Dwa tematy narysowane w obu układach
3	Głębia i kadrowanie	Kadrowanie, pierwszy plan i tło (rozdz. 3)	Jeden rysunek z trzema wyraźnymi planami
4	Światło	Źródło światła, skale walorów, światło odbite (rozdz. 4)	Skala pięcio- i dziesięciostopniowa oraz jedna kula
5	Tekstury I	Drewno, metal, szkło, tkanina (rozdz. 5)	Jeden próbnik z czterema materiałami
6	Tekstury II	Futro, kamień, skóra, woda (rozdz. 5)	Jeszcze jeden próbnik z czterema materiałami
7	Projekt	Martwa natura albo wzgórze i jezioro (rozdz. 7)	Jeden gotowy rysunek z utrwalaczem
8	Własny projekt końcowy	Projekt 6 (rozdz. 7)	Jeden podpisany rysunek, który przyniesie ci satysfakcję

Jeśli opuścisz tydzień, nic się nie stało. Wróć do miejsca, w którym przerwano plan. Plan to drabina, a nie egzamin.

Gdy utkniesz

Tak to wygląda	Spróbuj tego
Rysunek wygląda płasko	Zwiększ kontrast w punkcie skupienia i wprowadź wyraźne plany (rozdz. 3 i 4).
Proporcje wydają się złe	Odwróć rysunek do góry nogami i zmierz ołówkiem.
Brakuje mi cierpliwości	Przejdź na dziesięciominutowy szkic miniaturowy i wróć później.
Wszystko wygląda szaro	Przyciemnij to, co najciemniejsze, i wydobądź to, co najjaśniejsze (rozdz. 6).
Nie wiem, co rysować	Narysuj trzy przedmioty z kuchni. Nic więcej nie potrzebujesz.

W rysowaniu nie ma ostatniej strony. Każdy obraz, który zrobisz, uczy czegoś na następny. Patrz dalej, rysuj dalej i pozwól ołówkowi wędrować. Powodzenia.

Anna Wiśniewska

Filmy, które pomogą ci w nauce

Książka daje ci plan i wyjaśnienia, a film pozwala zobaczyć ruch ręki i tempo pracy. Poniżej znajdziesz bezpłatne kanały na YouTube, które sprawdziliśmy w październiku 2026 roku. Nie są z nami powiązane, a ich treść zależy od autorów.

Po polsku

- **Pracownia OKO** – youtube.com/@pracowniaoko
- **SealArt Szkoła Rysunku** – youtube.com/@sealartszkolarysunku

Po angielsku (możesz włączyć napisy i automatyczne tłumaczenie)

- **Proko** – youtube.com/@ProkoTV
- **Draw like a Sir** – youtube.com/@DrawlikeaSir
- **Circle Line Art School** – youtube.com/@Circlelineartschool
- **The Virtual Instructor** – youtube.com/@TheVirtualInstructor

Wskazówka: najpierw przeczytaj ćwiczenie w książce, potem obejrzyj film na ten sam temat, a na koniec wykonaj ćwiczenie samodzielnie.